

EL COS COM A INSTRUMENT MUSICAL: CREATIVITAT I ACTIVITAT GRUPAL COL-LABORATIVA COM A PROPOSTA DIDÀCTICA MÉS ENLLÀ DEL CONTEXT DE L'AULA

Marta Orts i Alís
marta.orts@udg.edu

Joan de la Creu Godoy i Tomàs
joan.godoy@udg.edu

Universitat de Girona

Resum

Sabem que l'educació no es circumscriu només en l'àmbit acadèmic ni dins el marc físic d'un centre docent, sinó que la societat i els productes que genera són elements importants a tenir en compte. En base a aquests supòsits, els nous corrents pedagògics de l'Escola Nova sorgits a començaments del segle XX ja recomanaven obrir les escoles a l'entorn immediat i aprofitar les seves possibilitats tant com a recurs educatiu com a contingut curricular en sí mateix. Aquesta premissa –plenament vigent a l'actualitat– es fa palesa especialment a l'àrea de música, no només per la gran quantitat d'informació –immediata i diversificada– i per les possibilitats didàctiques i educatives de caràcter multimèdia i interactiu de les Noves Tecnologies (NNTT), les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) i les Tecnologies de l'Aprenentatge i la Comunicació (TAC) que configuren l'actual realitat virtual a la que ens veiem abocats, sinó per l'ampli ventall d'estils i gèneres que inclouen les programacions d'espectacles musicals al nostre abast.

De la mateixa manera que l'audició de música en directe és del tot imprescindible en aquesta àrea artística i humanística per tal de desenvolupar les destreses que li són pròpies, també ho és la participació activa. En aquest sentit, constatem que la realització d'activitats educatives a nivell col·lectiu permet la interacció entre iguals i la descoberta, desenvolupament o aprofundiment d'actituds com la cooperació, la tolerància, el respecte mutu, la cohesió, etc., valors imprescindibles en una societat democràtica i plural com la nostra. I encara més, que l'activitat col·lectiva realitzada amb l'objectiu de produir un producte propi, afavoreix la satisfacció personal final que conduirà a la veritable integració dels continguts a assimilar. Per tant, la pràctica aplicada d'aquestes actituds i destreses socials es fa imprescindible en els estudis dels futurs docents.

L'Espai Europeu de Educació Superior (EEES) ens aporta la incorporació d'un concepte provinent del món professional, les competències, que són un nou referent de rang superior que orienta globalment els estudis universitaris. Els objectius i continguts d'aquests tindran sentit en la mesura que contribueixin a desenvolupar algunes d'aquestes competències, ja que seran l'objecte principal d'avaluació de les titulacions.

Pensem que a través d'activitats que es poden fer fora de l'aula com la que presentem en aquesta comunicació, s'ajuda a mobilitzar algunes d'aquestes competències que permetran configurar el perfil de graduat que tots desitgem.

Introducció

Aquesta experiència és un exemple de com aprofitar les possibilitats educatives de l'entorn per tal de complementar o ampliar els continguts curriculars. Veiem en les taules següents la seva contextualització acadèmica i didàctica.

Taula 1. Dades del taller realitzat

TALLER STOMP	
<i>Experiència</i>	Taller
<i>Temporització</i>	10/12/09 (1h 30'). 1r semestre
<i>Curs acadèmic</i>	2008-2009
<i>Destinataris</i>	Alumnat de secundària i post-secundària de Girona capital.
<i>Lloc</i>	Auditori de Girona
<i>Intèrprets</i>	Grup de percussions STOMP

Taula 2: Perfil de l'assignatura dins la qual es va realitzar l'activitat extraacadèmica.

DADES DE L'ASSIGNATURA	
Assignatura	Formació Instrumental.
Núm. de crèdits	9
Estudis	Mestre. Educació Musical
Nivell acadèmic	2n
Universitat	Girona
Facultat	Educació i Psicologia
Departament	Didàctiques Específiques
Àrea	Didàctica de l'Expressió Musical
Núm. d'estudiants	25 matriculats

Aquesta assignatura, que es va realitzar al llarg de tot el curs acadèmic 2008-2009, estava organitzada en dos semestres en els que tres professors combinàvem la docència corresponent en base a l'especialització curricular de la matèria i al nostre perfil acadèmic. En l'experiència que presentem hi hem participat dos dels professors que vam impartir l'assignatura durant el primer semestre.

Competències

Perrenoud (2004) defineix la competència com el conjunt de coneixements, destreses i actituds que ha de ser capaç de mobilitzar una persona, de forma integrada, per actuar eficaçment davant les demandes d'un determinat context. Exercitar una competència significa, doncs, fer operacions mentals complexes que permeten triar i realitzar la millor adaptació a la situació específica.

Les competències no són en sí mateixes coneixements, habilitats o actituds, encara que mobilitzen, integren, orquestrin i posen en joc aquests recursos. Està clar que si un individu no és capaç d'invertir aquests sabers de la millor forma possible, de relacionar-los davant les situacions en què es va trobant, d'enriquir-los i variar-los, no li serviran per actuar.

Nosaltres hem destacat que el nostre treball ajuda a mobilitzar, en part, les següents competències:

- A través dels diversos llenguatges, manifestar capacitat d'expressió, de relació i comunicació, així com d'equilibri emocional, en les diverses circumstàncies de l'activitat professional.
- Demostrar hàbits i destreses per a l'aprenentatge cooperatiu i promoure'l entre l'alumnat.
- Facilitar la formació d'hàbits, l'acceptació de normes i el respecte, i promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors.
- Dinamitzar entre l'alumnat la construcció participada de normes de convivència democràtica, i afrontar de manera dialogada les situacions i els conflictes.
- Potenciar i orientar el treball en equip i les actituds cooperatives dels estudiants.
- Intervenir de manera positiva i compensadora en els processos de desenvolupament i de construcció de la personalitat de l'alumnat.
- Saber seleccionar i elaborar recursos didàctics, atenent a criteris innovadors, estètics i de sostenibilitat.
- Planificar per regular espais i processos d'ensenyament/aprenentatge, adaptant el currículum a cada context.

Objectius de l'assignatura¹

Atenent el descriptor de l'assignatura, l'objectiu general seria utilitzar diversos instruments per la interpretació musical i l'acompanyament de cançons. Inclou, com a mínim, el treball amb els següents instruments: percussió Orff, teclat, guitarra i flauta de bec. A més, es pretenen assolir les següents competències bàsiques:

- Treballar les possibilitats didàctiques que ofereixen els instruments de percussió de so determinat i indeterminat (Cp-5)².
- Aprofundir en les tècniques i recursos didàctics útils per a la futura pràctica dels instruments a l'escola (Cp-8).

Objectius específics de l'experiència duta a terme. Objectius didàctics

1. Aprofitar els recursos que ofereix l'entorn immediat per complementar la formació acadèmica que ofereix la universitat.
2. Participar activament en el taller de percussions que la companyia anglesa Stomp ofereix gratuïtament als estudiants de Girona d'ensenyament post-obligatori, en el marc dels espectacles que té programats a l'Auditori.
3. Aprofundir en noves maneres i estils de producció sonora instrumental (quotidiòfons o amb materials de rebuig –Ecologia i Música o Ecolomúsica-) com a alternativa a la convencional.
4. Copsar idees per ampliar el ventall de recursos musicals sense necessitat d'utilitzar instruments convencionals.

Continguts de l'assignatura³

- Elements constitutius de la composició musical: ritme, dinàmica, instrumentació (C-1).
- Configuració d'un acompanyament musical: harmonia, contrapunt, obstinat rítmic, etc. (C-4)
- Pulsació, ritme i polirítmia (C-5).
- Procés d'aprenentatge i recursos didàctics (C-9).

Continguts específics de l'experiència. Continguts didàctics

1. El cos com a instrument: percussions corporals.
2. Possibilitats sonores d'objectes d'ús quotidià.
3. Tècnica instrumental.
4. Textura musical.

Activitats d'avaluació de l'assignatura⁴

- Les classes es realitzaran a un nivell marcadament pràctic. Per tant, totes les activitats són actives i necessiten de la seva presencialitat per a poder fer una avaluació continuada i valorar la seva correcta progressió (Av-1).
- El treball de coneixement teòric i assimilació de la matèria es farà simultàniament (Av-2).
- Els exercicis a les classes seran de forma individual i col·lectiva (Av-3).

¹ Indiquem textualment els objectius, els continguts (C) i els criteris d'avaluació (Av) de l'assignatura que tenen relació directa amb l'experiència que presentem. Veieu:

<https://pserv.udg.edu/FixesAssignatures/V/istaPublica.aspx?IdCursAcademic=2009&IdAssignatura=3101MM0006&tab=1>.

Recuperat el 31-05-09.

² Cp = "Altres competències", dins el web esmentat en la nota anterior.

³ Veieu nota (1).

⁴ Veieu nota (1).

Activitats específiques de l'experiència

1. Assistència al Taller Stomp el 10/12/09 a l'Auditori de Girona.
2. Realització de l'informe de l'experiència extraescolar realitzada. Inclou: descripció de les activitats realitzades en el taller, l'escriptura musical de les percussions realitzades, la seqüenciació del treball rítmic, documentació sobre el grup Stomp, i valoració personal.
3. Participació col·lectiva del grup-classe en el Concert de Nadal de la FEP: creació, elaboració i interpretació d'un muntatge musical amb percussions.

Desenvolupament de l'experiència

ACTIVITATS PRÈVIES

1. Treball a l'aula amb percussions corporals i amb instruments de percussió segons el treball metodològic proposat per Carl Orff. Aquest treball comporta la realització de les següents activitats didàctiques:
 - Exercicis d'imitació, reacció i improvisació rítmica
 - Lectura de ritmes
 - Exercicis de classificació dels instruments de percussió escolar disponibles a l'aula per al seu reconeixement visual i auditiu.
 - Dictats rítmics i tímbrics.
 - Muntatge i interpretació del conte musical "Els tres óssos" (Sanuy, 1969).
 - Muntatge i interpretació d'arranjaments de cançons tradicionals per a conjunt instrumental Orff.
2. Elaboració individual del projecte "Dels objectes quotidians i el material de rebuig⁵ als instruments musicals de percussió. Propostes didàctiques interdisciplinàries" segons un model de document comú i predeterminat pel professorat amb l'objectiu de poder editar un únic document amb totes les propostes dels estudiants i poder-les compartir. Tant la cançó com el conte seleccionat han de tenir relació directa amb l'objecte quotidià triat. El treball escrit constarà de les següents parts:
 - *Fitxa tècnica* de l'objecte sonor en relació a l'instrument musical associat.
 - *Propostes rítmiques*: obstinats binaris i ternaris per a percussions corporals o petita percussió a partir de paraules associades temàticament relacionades amb l'objecte sonor. Prèviament s'haurà fet una classificació d'aquestes paraules segons el tipus d'accentuació.
 - *Cançó associada*: text, partitura i instrumentació corresponent.
 - *Conte associat*: text (resum) del conte musicat
 - *Conte musicat*: text del conte (o adaptació) amb les indicacions tímbriques i rítmiques per als personatges, objectes i situacions o escenes.
 - *Interdisciplinarietat*: Indicació de les competències bàsiques que es treballen amb la proposta didàctica presentada
 - *Documentació*: referències bibliogràfiques segons les normatives especificades a la Biblioteca de la UdG ("Com citar un llibre")
3. Instrumentació rítmica-melòdica de cançons tradicionals catalanes⁶ per a flauta i instruments de percussió, i muntatge a classe de la instrumentació creada amb la participació activa de tot el grup-classe.

⁵ Ecologia i Música: Ecolomúsica.

⁶ Cançons seleccionades per a l'activitat: Les campanes de Salom, Aquestes muntanyes, Cançó del lladre, Ball de Sant Ferriol i Muntanyes regalades.

- Sobre la melodia de la cançó, indicació dels acords (mitjançant el sistema alfabètic anglosaxó) per a acompanyar-la amb guitarra o piano.
- Instrumentació de la partitura per a conjunt de percussions Orff tenint en compte els criteris indicats a propòsit dels exercicis fets anteriorment a classe sobre les cèl·lules rítmiques i la prosòdia del text.
- Creació individual i realització escrita utilitzant un editor de partitures com el MuseScore (de software lliure), Finale o Sibelius, tot ells programes que permeten la creació i exportació d'arxius en format XML.
- Assaig i direcció en format *master class*⁷ per part de cadascun/a dels alumnes del curs: assignació d'instruments, distribució de les seccions del conjunt, organització de l'assaig (aprenentatge dels obstinats i acompanyaments rítmics i melòdics per cèl·lules rítmiques i/o per frases musicals) i muntatge final de la partitura creada.

ACTIVITATS PRÒPIES DE L'EXPERIÈNCIA

4. Activitat extraacadèmica: assistència i realització del Taller Stomp
 - Audició en directe de diversos muntatges musicals amb percussions corporals i amb objectes quotidians a càrrec del grup Stomp.
 - Repartiment de l'alumnat assistent en diferents grups i realització del taller de treball assignat sota el guiatge de dos components del grup Stomp.
 - Posada en comú: presentació a tots els grups participants de la proposta treballada en el taller assignat.
 - Audició final de diversos muntatges de percussions a càrrec del grup Stomp.
 - Precs i preguntes, i sessió de fotos informal.
5. Activitat acadèmica: treball individual i escrit referent al taller realitzat. Requeriments:
 - Descripció de les activitats realitzades en aquest taller: instruments i/o objectes sonors utilitzats; exercicis rítmics, progressió i encadenament; muntatge de les polirítmies, etc.
 - Documentació. Breu ressenya de què és STOMP: orígens, tipus d'espectacle, instruments i/o objectes sonors utilitzats, etc.
 - Material complementari, com fotos i vídeo del taller, partitures dels ritmes i polirítmies, etc.

ACTIVITATS POSTERIORES. *Aplicació dels continguts apresos a altres contextos educatius*

6. Creació col·lectiva d'una actuació per al Concert de Nadal de la FEP: proves prèvies i muntatges provisionals per determinar les combinacions rítmiques amb moviment i sense més adequades per a una posada en escena que resulti atractiva pel públic però que també sigui assumible per tots els components del grup; treball individual per seccions rítmiques-tímbriques i a nivell de grup-classe.
7. Treball individual i escrit. Parts: compilació dels ritmes i polirítmies creades a nivell col·lectiu, i exposició de les parts del muntatge tant a nivell musical com coreogràfic; valoració de l'experiència.

⁷ Una *master class* és tipus de classe magistral que es realitza en el context d'una disciplina artística i que imparteix un especialista en la matèria. En ser un tipus de classe oberta al públic, els assistents no són només estudiants, sinó que també hi poden haver espectadors. En el cas de la Música, el mestre, professor o expert dona indicacions, comentaris i observacions a propòsit de l'execució pública d'un alumne que, en general, acostuma a ser de nivell mig o superior. També pot demanar-li que re-interpreti la seva execució en base a les correccions donades o fins i tot mostrar-li ell mateix com hauria de ser. A més, acostuma a fer comentaris sobre l'obra en concret i sobre el seu compositor i l'època, de manera que els assistents poden fer-se una idea més global del què s'està tractant.

Avaluació de l'experiència

A nivell acadèmic, la valoració de l'activitat va consistir en la puntuació del treball escrit realitzat. Durant el període de realització es van anar aclarint dubtes a nivell col·lectiu (sessions de classe) i a nivell individual (tutories).

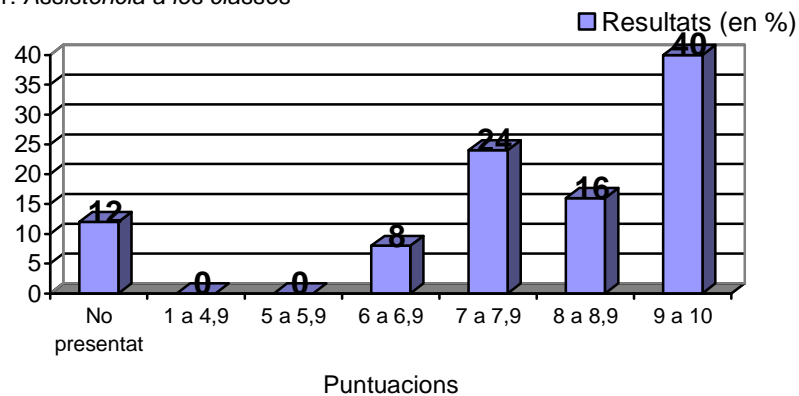
Com a docents valorem positivament l'experiència realitzada perquè hem observat que ha tingut un ressò immediat a l'aula tant en la preparació del Concert de Nadal com en altres activitats inherents a l'assignatura.

De manera informal o formal, l'alumnat va agrair l'oportunitat d'haver pogut participar en una activitat amb les característiques com la que se'ls va proposar no només pel contingut en sí sinó pel fet de facilitar-los experiències d'aprenentatge més enllà del context universitari.

Resultats obtinguts

Atenent als criteris d'avaluació de l'assignatura anteriorment especificats, creiem que abans de res hauríem d'indicar quin ha estat el grau d'assistència a les classes.

Gràfica 1: Assistència a les classes

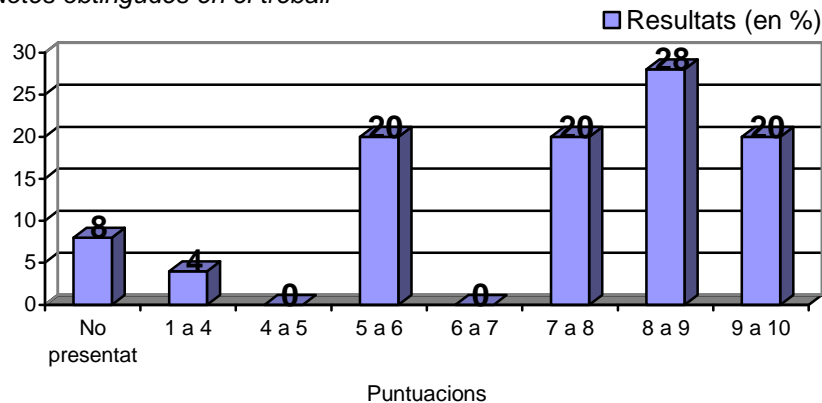
El càlcul de les puntuacions obtingudes en l'assistència s'ha efectuat en base a 14 sessions de classe de 2h de durada, realitzades entre el 22 de setembre de 2008 i el 12 de gener els dilluns al matí.

El 12% corresponent a l'ítem "No presentat" fa referència al percentatge d'estudiants que no ha assistit mai a classe, que tampoc s'ha presentat a l'examen final, o bé que ha abandonat l'assignatura.

A continuació exposarem la valoració de les activitats realitzades (activitats prèvies, específiques i posteriors) en relació a l'experiència que presentem i que hem descrit a l'apartat anterior: "Desenvolupament de l'experiència".

Activitat 1: Treball a l'aula amb percussions corporals i instruments de percussió segons el treball metodològic proposat per Carl Orff.

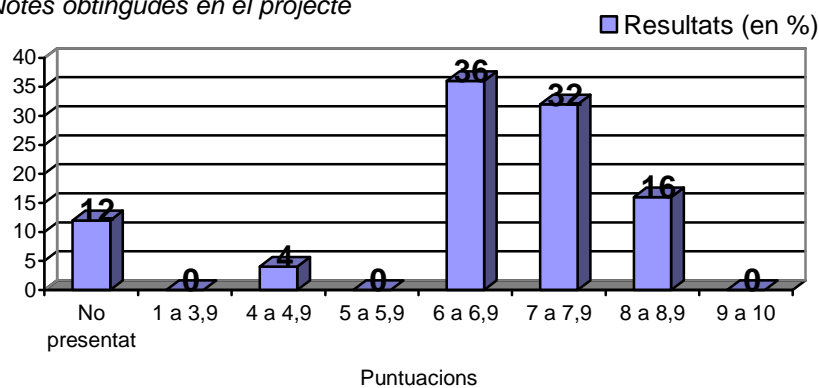
Gràfica 2: Notes obtingudes en el treball

En la gràfica núm. 2 hem presentat les puntuacions obtingudes pels estudiants en aquesta activitat. El 8% corresponent a l'ítem "No presentat" varia lleugerament respecte al 12% de la gràfica anterior i en la que recollíem el percentatge d'assistència a classe. Aquesta diferència ve donada pel fet que hi va haver un 4% dels estudiants que tot i no assistir a classe, van lliurar els exercicis que s'anaven proposant al llarg del desenvolupament de l'assignatura i que quedaven formulats en la intranet de la plataforma web de universitat.

Activitat 2: Elaboració individual del projecte "Dels objectes quotidians i el material de rebuig als instruments musicals de percussió. Propostes didàctiques interdisciplinàries".

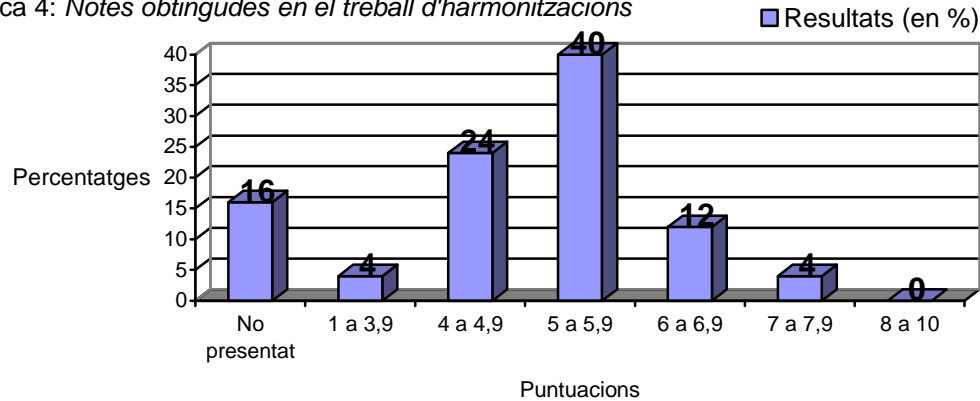
Gràfica 3: Notes obtingudes en el projecte

Com ja hem dit, el 12% de treballs corresponents a l'ítem "No presentat" fa referència al percentatge d'alumnat que no ha assistit mai a classe i que tampoc s'ha personat a l'examen final de l'assignatura. El 4% dels estudiants que han obtingut una puntuació entre 4 i 4,9 en aquest projecte, curiosament correspon a alumnat que no assistia a classe, encara que presentava alguns dels treballs proposats, com és el cas d'aquesta activitat.

Activitat 3.1: Instrumentació rítmica-melòdica de cançons tradicionals catalanes per flauta i instruments de percussió.

Gràfica 4: Notes obtingudes en el treball d'harmonitzacions

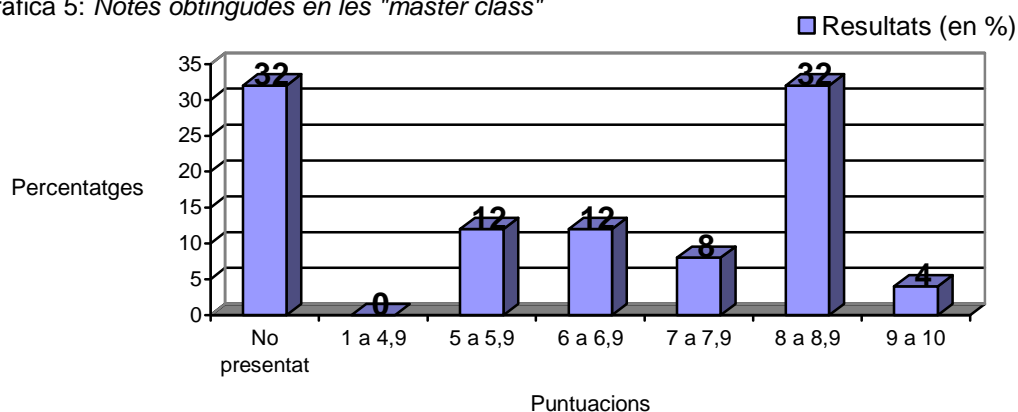

En la gràfica anterior observem que el percentatge de treballs no presentats ha augmentat. Aquí, a més del que hem comentat anteriorment respecte al 12% d'estudiants que no va assistir a classes al llarg del semestre, s'hi va afegir un 4% que fa referència a l'abandonament de l'assignatura a mig curs.

Tot i que el percentatge d'aprovat és molt alt (80%), observem que el grau d'assoliment dels objectius proposats no és del tot satisfactori. Analitzant-les causes, constatem que una manca de coneixements previs⁸ dificulta el fet de poder realitzar treballs específicament musicals d'una manera efectiva, i aquesta circumstància ens planteja nous reptes i interrogants en uns moments de canvis.

Activitat 3.2: Muntatge a classe de la instrumentació creada: assaig i direcció en format master class.

Gràfica 5: Notes obtingudes en les "master class"

En la gràfica anterior observem un augment considerable en percentatge corresponent a estudiants no presentats o que no van realitzar l'activitat de la *master class* (32%). Aquest augment del 20% respecte al 12% que mai va assistir a classe, correspon a alumnat que sí que hi assistia regularment però que va optar per no realitzar aquesta activitat per raons diverses

⁸ Aquí no ens referim als coneixements que s'imparteixen a la universitat, sinó també els que implica una escolarització obligatòria i post-obligatòria en la que la presència de la música creiem que no és suficient com per assolir els coneixements d'alfabetització musical suficients que permeti als estudiants aprendre no només el llenguatge musical, sinó també la seva sintaxi.

(inseguretat, tímidesa, por escènica, etc.). No obstant, tot i que no van experimentar el rol de director/a d'un grup instrumental escolar, van participar activament com a membres del conjunt.

D'altra banda, observem que el grau d'assoliment de l'activitat és força satisfactori. Vàrem constatar com a mesura que s'anaven fent les intervencions en les successives sessions de classe, el nivell de preparació de l'activitat per part dels alumnes i l'absència d'errors i problemes que havien manifestat els estudiants precedents posava de manifest l'aprofitament de les classes organitzades en forma de *master class*. Cal dir que aquesta circumstància es tingué en compte a l'hora de ponderar les notes perquè fer-ho d'altra manera seria injust pels estudiants que van ser dels primers en realitzar l'activitat.

Activitat 4: Assistència i realització del taller Stomp.

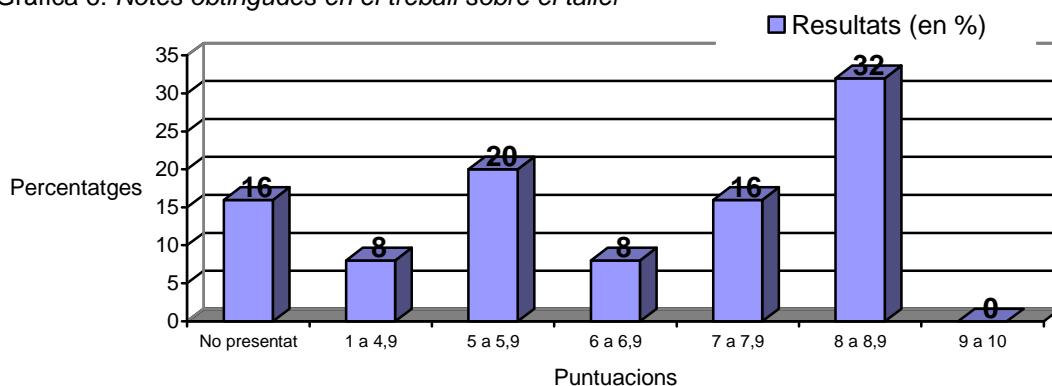
Respecte al total d'alumnes matriculats, l'assistència al taller va ser d'un 88%, que es correspon a la totalitat d'estudiants que assistia regularment a classe⁹. Segons això, la participació activa en el taller hauria estat del 100%. Tenint en compte que es tractava d'una activitat fora de l'àmbit i instal·lacions universitàries, podríem dir que l'èxit de participació va ser total.

En finalitzar el taller per grups, els nostres estudiants van voler mostrar al membres dels Stomp una seqüència polirítmica amb timbres corporals treballada dins l'assignatura. Això demostrava el grau de motivació i implicació dels nostres estudiants en vers l'activitat proposada. En veure la seva predisposició i desimboltura, els Stomp van proposar que la mostressin davant els altres grups participants. En ser l'alumnat de major edat, la seva intervenció entremig de les actuacions finals dels Stomp que posaven punt i final al taller, va motivar la resta d'estudiants, (majoritàriament de secundària i batxillerat) que van quedar gratament sorpresos.

El grau de satisfacció manifestat pels nostres estudiants durant el taller i al final d'aquesta experiència extraacadèmica va ser del tot positiva.

Activitat 5: Treball individual i escrit sobre el taller realitzat.

Gràfica 6: Notes obtingudes en el treball sobre el taller

De nou, el percentatge corresponent a activitat no realitzada o treball "no presentat" és lleugerament superior al 12% d'estudiants que, com hem anant dient, estaven matriculats a l'assignatura però que no assistia a classe. Aquí, el 4% d'increment reflecteix el cas de l'estudiant que no va poder assistir al taller per problemes d'incompatibilitat horària.

⁹ Calen fer dues matisacions. En primer lloc, que una estudiant que no assistia a classe però que seguia el desenvolupament de l'activitat acadèmica a través del portal universitari va sol·licitar poder assistir a aquesta pràctica externa; en segon lloc, que una altra estudiant que sí que hi assistia, no va poder-se combinar les seves activitats laborals i no hi va poder participar.

Tant la descripció de les activitats realitzades, la progressió i encadenament dels exercicis proposats, com del muntatge de les polirítmies van ser perfectament realitzades, tot i que el resultat final del treball està lleugerament per sota nivell d'assoliment òptim. Això és degut a qüestions formals (normes d'estil, respecte per les pautes donades per a la presentació i realització de l'exercici, etc.) i lingüístiques (sintaxi i ortografia) que resten significativament valor a la nota final del treball. Semblantment, el nivell de les puntuacions obtingudes no es correspon amb el grau de satisfacció personal manifestat pels estudiants en relació a l'activitat realitzada, perquè segons van verbalitzar, va ser molt superior a les expectatives que tenien. Tant va ser l'impacte del taller que, en sortir, alguns/es van voler comprar entrades pels espectacles que el grup STOMP tenien concertats a l'Auditori. A més, després de la realització d'aquest taller, la seva implicació i creativitat en el disseny de l'actuació pel concert de Nadal de la FEP va augmentar significativament, en la que hi van afegir algunes propostes del grup Stomp.

Activitat 6: Creació col·lectiva d'una actuació per al Concert de Nadal de la FEP: proves prèvies i muntatges provisionals per determinar les combinacions rítmiques amb moviment i sense més adequades per a una posada en escena que resulti atractiva pel públic però que també sigui assumible per tots els components del grup; treball individual per seccions rítmiques-tímbriques i a nivell de grup-classe.

Pel què fa al concert, l'assistència i participació del grup d'alumnes que actuaven com a autors i intèrprets en el concert va ser del 88% (percentatge que correspon a l'alumnat que assistia a les classes).

Per poder valorar el grau de satisfacció del públic, hauríem d'haver previst una enquesta o sondeig d'opinió entre el públic assistent al concert, però en el seu moment no es va creure oportú. No obstant, i analitzant el vídeo de l'actuació, podem extreure'n aquestes valoracions que hem realitzat els dos professors responsables de l'experiència, tenint en compte els conceptes treballats:

Taula 3: Graella de valoració de l'actuació del concert de Nadal

Ítems d'observació		Molt	Bastant	Poc	Gens
<i>Intèrprets</i>	Intervenien tots els membres del grup, en seccions o en <i>tutti</i>	x			
	Els rols del intèrprets estan repartits		x		
	S'observa una interpretació cohesionada i coherent amb l'objectiu proposat		x		
	S'observa un treball cooperatiu en el muntatge de l'obra	x			
	El treball cooperatiu ajuda a la creativitat i a la improvisació	x			
<i>Timbre</i>	El treball cooperatiu ajuda a distribuir els rols pertinents segons les aptituds i actituds de cada individu		x		
	S'utilitzen diferents tipus de percussions corporals al llarg de la interpretació	x			
	S'utilitzen objectes sonors no convencionals al llarg de la interpretació	x			
<i>Ritme</i>	S'utilitzen politimbres (simultaneïtat de timbres)	x			
	Es manté la pulsació (en relació al <i>tempo</i>) al llarg de la interpretació		x		
	S'utilitzen diferents combinacions de figures rítmiques	x			
<i>Textura</i>	S'escolta una precisió rítmica		x		
	S'utilitza tant la monorítmia com la polirítmia	x			
	S'utilitzen diferents tipus de textura polirítmica		x		
<i>Estructura</i>	Es diferencien clarament les diferents veus		x		
	La interpretació s'organitza en base a diferents parts	x			
	Les parts de la interpretació tenen una continuïtat musical	x			
<i>Organització</i>	Les parts de la interpretació tenen una continuïtat argumental (el Nadal)		x		
	S'ha tingut en compte l'eix argumental del concert (el Nadal)		x		
	El muntatge té una dinàmica <i>in crescendo</i>	x			
	El treball d'un líder o cap de grup consensuat per tots ajuda a la organització				

Escenografia	S'han tingut en compte aspectes visuals: vestuari	x			
	S'han tingut en compte aspectes visuals: coreografia		x		
	S'han tingut en compte aspectes visuals: postura corporal, expressió facial	x			
	S'ha utilitzat tot l'espai disponible de l'escenari al llarg de l'actuació	x			
	Núm. absoluts	15	10	0	0
	PERCENTATGES	60	40	0	0

Activitat 7: Treball individual i escrit. Parts: compilació dels ritmes i polirítmies creats a nivell col·lectiu i exposició de les parts del muntatge tant a nivell musical com coreogràfic; valoració de l'experiència.

Per manca de temps, a nivell de grup classe, aquesta activitat no es va dur a terme. No obstant, l'estudiant que no va assistir al taller, com que no podia fer el treball corresponent, va fer aquesta activitat com a contrapartida de l'activitat núm. 5 (Treball individual i escrit sobre el taller realitzat). El grau de satisfacció de l'exercici va ser satisfactori, amb una puntuació de 8,1.

Conclusions

A nivell transversal, constatem que les activitats que han comportat la presentació d'un treball escrit han tingut el *handicap* de requeriments com les normes correctes de citació bibliogràfica o com aspectes formals de presentació que, d'altra banda, considerem imprescindibles en treballs d'àmbit universitari. D'altra banda, i a nivell específic de l'àrea de Música, hem trobat una manca d'assoliment de coneixements específics de l'àrea, necessaris per a dur a terme amb un grau de satisfacció acceptable els objectius de l'assignatura. Ambdues observacions ens obren una porta a la reflexió i a l'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge, la qual cosa serà objecte d'un altre estudi.

Fent una valoració general, observem que aquesta experiència ha corroborat el que ja sabíem d'antuvi: que la participació activa de l'alumnat en el procés d'aprenentatge és fonamental per l'assoliment dels objectius proposats; que el treball individual i responsable repercuteix positivament en el grup, i viceversa; que les situacions d'ensenyament-aprenentatge no es contextualitzen només en el marc acadèmic; i que l'entorn és una font inesgotable de recursos didàctics i pedagògics que cal integrar en les programacions didàctiques.

L'èxit de l'experiència ha donat una actitud motivadora i entusiasta que ha quedat reflectida en diversos treballs pràctics de l'assignatura. Fins i tot ha traspassat l'àmbit de la pròpia assignatura, perquè a l'hora de fer exposicions i treballs pràctics a nivell de petits o gran grup en d'altres assignatures, s'ha observat una millora en les habilitats creatives, interpersonals i comunicatives en tot el que fa referència a treball cooperatiu.

Bibliografia

- ANECA (2005). *Libro blanco de los títulos de maestro*. Madrid
- Anton, M. et al. (1988) El Ritme. Dins *Soca-Tira: psicomotricitat, dinàmica i dansa a l'escola*. Barcelona: Graó (pp. 56-71)
- Besalú, X.; Falgàs, M.; Godoy, J.; Romero, A. (2007) *Mestres del segle XXI*. Girona: CCG edicions
- Blaser, A. et al. (1981) *Música y movimiento: actividades rítmicas en el aula*. Barcelona: Graó
- Font, R. i Sancho, M. T. (1972) *Metodología del Ritmo Musical*. Valladolid: Lex Nova

Geli, A. i Pèlach, I. (2006) *Aproximació a les competències en els nous títols de mestre*. Diversitas 56. Universitat de Girona

Lago, P. (2006) Música y creatividad, algo más que un lenguaje de expresión y de comunicación. Dins *Revista Prodiemus*. Recuperat el 31-05-09, a <http://www.prodiemus.com/parlem/articles/0000057.pdf>

Orts, M. (2005 i ss) *Cançoner virtual i interactiu PRODIEMUS: base de dades de cançons tradicionals catalanes*. Recuperat el 30-05-2009, a <http://www.prodiemus.com/canconer/>

--- (2007) Stomp: percussions, ritme i teatre. Dins *Musicarts*. Recuperat el 30-05-2009, a <http://www.musicarts.cat/?s=stomp>

--- (2008) A l'abast. Dins *Musicarts*. Recuperat el 31-05-09, a <http://www.musicarts.cat/?s=stomp>

Perrenoud, PH. (2004) *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona: Graó

Romero, F. J. ¿Qué es el Método BAPNE?. Dins *Método BAPNE. Percusión Corporal e Inteligencias Múltiples*. Recuperat el 31-05-09, a <http://percusion-corporal.blogspot.com/>

--- (2006) *Didáctica de la Percusión corporal* [5 DVD]

Sanuy, M. i González, L. (1969) *Orff Schulwerk. Música para niños*. Madrid: Unión Musical Española

Study guide. Dins *Stomp on line*. Recuperat el 31-05-09, a http://www.stomponline.com/pdf/study_guide.pdf

UdG-FEP. Didàctica de l'Expressió Musical. *Formació instrumental. Disseny de l'assignatura*. Recuperat el 14-06-09, a <https://pserv.udg.edu/FitxesAssignatures/VistaPublica.aspx?IdCursAcademic=2009&IdAssignatura=3101MM0006&tab=1> (actualitzada per al curs 2009-2010)

Qüestions i/o consideracions per al debat

A continuació proposem alguns interrogants que ens permetin reflexionar sobre la postura del professorat davant dels recursos didàctics de fora l'àmbit acadèmic pròpiament dit i sobre la resposta dels estudiants davant de propostes alternatives a la pràctica acadèmica convencional.

1. Com a docents, tenim en compte les possibilitats educatives, didàctiques i culturals que ofereix l'entorn per incloure-les en les programacions didàctiques de les àrees curriculars?
2. Quins elements ens condicionen negativament a l'hora de fer-ho? Quins ens impel·leixen a utilitzar-les?
3. De quina manera incideix el desenvolupament d'aquestes pràctiques externes en la valoració final de l'assignatura?
4. Quina resposta obtenim de l'alumnat quan organitzem activitats educatives de caràcter extraacadèmiques?

Girona, novembre del 2009